

La trampa dels secrets

Luis Roldán. La seva fugida podria posar en perill secrets d'estat.

John Major. Els serveis secrets del Regne Unit estenen la seva influència arreu del món.

Els ministres passen i els serveis secrets queden. En els estats democràtics occidentals, els centres d'intel·ligència desenvolupen els seus propis mecanismes d'autodefensa.

L amenaça relativa "d'estirar el fil" llançada recentment, segons la premsa de Madrid, per un notori personatge escàpol d'aquesta capital, amb l'aclariment posterior que ja han estat adoptades les oportunes mesures a fi d'evitar que perillessin determinats secrets d'estat, han tornat a plantejar l'assumpte de l'índole exacta d'aquests secrets i de quantes figures els saben.

Dades aplegades per diversos experts ens permeten d'encetar la qüestió amb un cert coneixement de causa, i d'avançar que, a cadascun dels cinc principals estats de la Comunitat Europea (República Federal Alemanya, França, Regne Unit, Itàlia i Espanya), són coneixedors dels secrets estatals de què parlarem una xifra global de no més de 200 alts funcionaris i capitans industrials i financers, entre ells, com veurem, directors de companyies d'assegurances i de telègrafs privades.

No cal dir que al capdavant hi ha els titulars dels quatre ministeris considerats estratègics i verament essencials (Defensa, Interior, Afers Estrangers i Finances), més, és clar, el cap del govern (i no pas necessàriament el president ni el cap nominal de l'estat, com és el cas d'Alemanya, on representa un càrrec honorífic).

Aquests personatges són els únics que tenen el privilegi de llegir els documents, encapçalats amb l'avertiment "*For your eyes only*" al Regne Unit, i "*À détruire après lecture*" a França, que contenen els informes de més gran calibre i transcendència.

Els altres ministres són considerats a tot arreu de pes lleuger o molt lleuger, i la quantitat de secrets que arriben a saber és ben minsa —aproximadament un 2% del volum total d'informació secreta—. A més en no pocs assumptes de defensa, seguretat interna, nuclears i alguns altres, els titulars dels quatre grans ministeris esmentats no fan mai avinent als altres membres del gabinet cap punt de vertadera importància.

Fins es dona el cas, al Regne Unit i en alguns altres estats, que alguns dels informes que reben el cap de govern i els seus quatre ministres principals portin l'avertiment: "estigueu-vos d'ensenyar-ho als altres ministres".

Vegem el que en deia l'any 1986, a Londres,

un bon coneixedor del cas, sir Reginald Hibbert, ex-ambaixador de la Gran Bretanya a París i aleshores director de The Ditchley Foundation (institució atlàntica que organitza unes conferències de cap de setmana a què assisteixen periòdicament els titulars comunitaris d'Interior):

"En la pràctica, el material classificat de secret, i de molt secret, no constitueix sinó una proporció bastant petita del volum total d'informació reservada del qual depèn la tasca de governar. En assumptes de defensa aquesta proporció és més elevada, i en determinades esferes delicades, molt alta. Però fins i tot en Afers Estrangers el grau de dependència respecte al material secret és baix, probablement inferior al 10%. Tanmateix, els ministres que reben informació veritablement secreta tenen un gran avantatge, i és que estan en situació de curtcircuitar —és a dir, d'apropiar-se'n— informació compilada pels serveis de seguretat per als alts càrrecs de l'administració. Aquests ministres tenen un avantatge sense precedents sobre tots els altres membres del govern, perquè els serveis de seguretat tenen accés directe als més alts departaments de l'estat. Aquesta situació permet a aquests ministres de llegir virtualment tota la correspondència i els informes dels altres ministeris i departaments, sense que els altres puguin llegir la seva. I un altre avantatge enorme derivat d'aquesta situació és que el cap de govern i els titulars de Defensa, Interior, Afers Estrangers i Finances poden filtrar material secret (a la premsa i al seu partit o partidaris personals); i els alts funcionaris d'aquests ministres (sots-secretaris i directors generals) filtren material confidencial."

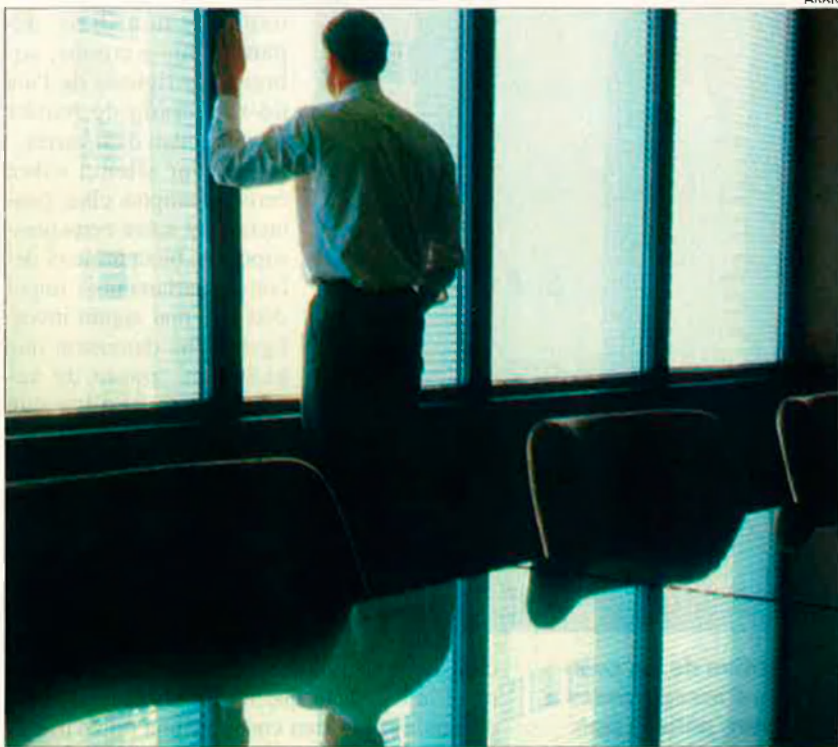
Un altre avantatge força considerable de què són posseïdors les figures privilegiades amb accés directe a les fonts de seguretat, intel·ligència i contra-intel·ligència (a la Gran Bretanya els ministres de Finances, Interior, Afers Estrangers i Defensa, més el secretari d'Afers Escocesos, el governador del Banc d'Anglaterra i el responsable d'Indústria i Comerç), és que reben del primer ministre el resum setmanal d'informacions secretes de més gran importància, compilat majorment pels tres principals serveis secrets del país, MI5,

l'estat

MI6 i GCHQ. El nom oficial d'aquest Resum és el de "Red Book". Se'n fan 150 exemplars i, un cop llegits pels ministres i càrrecs pertinents, són tornats al Cabinet Office de John Major, on són trinxats i cremats. Aquesta xifra de 150 exemplars és molt semblant a la dels altres països del grup, com ara Itàlia, Alemanya i Espanya. A França deu ser d'uns 170, per exemple.

Cada cop més, les informacions del resum van prenent un angle econòmic: l'emplaçament confidencial de nous dipòsits de reserves d'emergència de petroli; comunicacions reservades del govern de la Confederació Helvètica al Consell de Ministres europeu queixant-se de pressions nord-americanes als bancs de Zuric i Ginebra perquè els revelin la identitat de certs titulars de comptes corrents numerats; mesures a coordinar en un pla comunitari per tal que les grans companyies d'assegurances continentals no publiquin detalls sobre la política nuclear civil dels governs de la Unió Europea; consideracions sobre si ignorar un destacat diplomàtic que es dedica a trafiquejar amb droga o si intervenir-hi (una denúncia pública de la seva conducta portaria greus inconvenients econòmics, atès que es tracta del representant d'una potència financera), etc.

Encara un altre avantatge dels superministres és el fet de comptar amb subordinats *full time* que fan d'enllaç entre el ministeri i els serveis secrets i de seguretat. Camuflats en la nòmina amb els títols més pintorescos —"tercer assessor", "representant especial", etc.— la seva úni-

ca missió consisteix a aplegar dades per al ministre, prevenir-lo de possibles perills i controlar el personal que l'envolta.

El preu de gaudir d'aquests i privilegis no és cap altre sinó el d'acceptar les condicions implícites del sistema. El fet que no figurin escrites enlloc no vol pas dir que no existeixin. (Els observadors més cíncics expliquen aquest "sistema" afirmant que, en realitat, les administracions actuals no governen, només gestionen; que els governs passen, però que l'estat subsisteix, supervisat pel sistema).

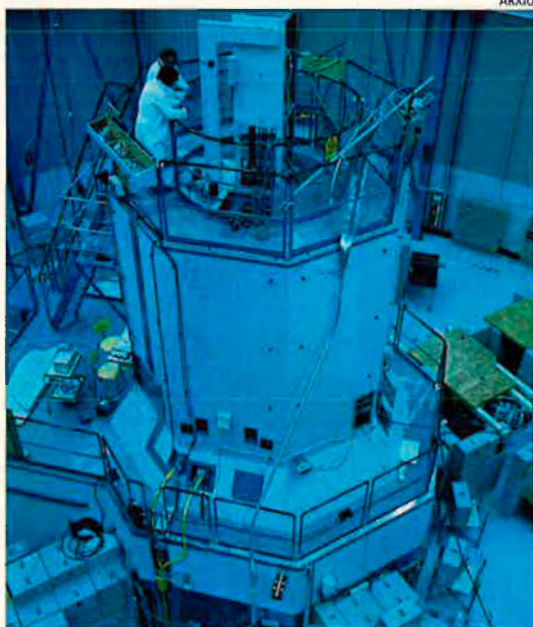
El preu concret que pagarien aquests cinc grans personatges, més els seus alts funcionaris i caps de determinats cossos armats i de seguretat, i els presidents de certes comissions parlamenàries, és que es comprometen sempre per endavant —abans d'assumir el càrrec— a respectar escrupolosament les regles implícites del joc del sistema, entre elles:

—Sotmetre's passivament a un escrutini "positiu" (*positive vetting*), és a dir, deixar que els serveis de seguretat "atlàntics" donin el vist-i-plau final al seu nomenament i vigilin i segueixin la seva conducta passada i present, a fi de garantir que no hi haurà sorpreses i estirabots; i si n'hi hagués cap, acceptar sense protestar al "vet" de les més altes instàncies atlàntiques, en cas necessari camuflat sota l'aparença d'una dimissió o renúncia voluntària. Recordem l'encara inexplicable dimissió del primer ministre laborista Harold Wilson l'any 1976, per sospites en l'aparell de contra-intel·ligència sobre la seva lleialtat, acceptades per Washington. Això significa que, invisiblement, el sistema pot vetar i veta l'accés a de-

Els "autors" del manteniment dels secrets d'estat no són pas els ministres, sinó l'exèrcit professional de carrera de l'alt funcionariat. Secretaris i presidents de les comissions ministerials són els únics que coneixen el funcionament exacte de l'aparell estatal.

Harold Wilson. El ministre laborista va dimetir perquè els serveis secrets el vetaren.

La negativa de les companyies d'assegurances a subscriure pòlices amb les nuclears (dalt) fou classificada com a secret d'estat. Però, els serveis d'intel·ligència tenen altres feines molt més espectaculars, com ara la lluita anti-terrorista (baix).

terminats ministeris, departaments i cossos, sobretot de figures de l'ala no-moderada de partits nominalment d'esquerres.

—Servar silenci sobre certs assumptes clau, concretament sobre certs pressupostos, blocant-ne el debat als parlaments i impedit que mai siguin investigats. S'ha demostrat que hi ha un "pacte de senyors" que implica que mai cap d'ells no revelarà el funcionament de l'hàbil muntatge de camuflatge de partides en teoria inexistents. Tots estan d'acord que, en una època d'accelerat desmantellament de la seguretat social,

l'opinió pública podria encaixar malament la revelació que milers de milions, amb els quals es podrien construir una pila d'hospitals, vagin a parar a comeses de difícil justificació. Les partides en qüestió (com el veritable import de les assignacions de l'aparell d'intel·ligència —no pas el que figura en els pressupostos anuals de l'estat, per exemple), són "enterrades" en obscurs apartats comptables i "repartides", "desviades" cap a altres ministeris, sota curiosos epígrafs en lletra menuda tals com "Altres Despeses", etc. Oportunament col·locats en els llocs clau, els aliats dels ministres, els "prohoms" de les comissions parlamentàries, s'encarreguen que els senyors diputats tinguin prou "disciplina" i "sentit de la

responsabilitat" per a no "aixecar la llebre" o "esvalotar el galliner". Uns altres aliats dels ministres, com els directors de certs diaris que es beneficien de filtracions i primícies, s'encarreguen igualment de blocar sistemàticament tota investigació desagradable per al sistema.

La xarxa d'aquest és molt fina i vasta. Perquè ens fem una petita idea del seu abast, i de la complexitat del seu tramata en defensa dels secrets d'estat, només direm —en relació amb la perillositat de les centrals nuclears, per exemple— que, sota "indicacions" dels ministeris de finances dels cinc estats més importants de la Comunitat, els directors de les principals companyies d'assegurances —quatre a Alemanya i tres a Anglaterra, entre elles— es varen comprometre els anys 80 a no divulgar el fet que s'havien negat a assegurar per cap quantitat "l'absència de riscos quantificables" dels reactors, és a dir, que no acceptaven els arguments de l'estat sobre la seva seguretat. El fet que cap companyia d'assegurances no hagués volgut subscriure pòlices amb les companyies nuclears, fou, doncs, classificat de secret d'estat i no transcendí a l'opinió pública de la Comunitat, gràcies a la complicitat dels directors de les companyies d'assegurances —evidentment figures estratègiques del sistema, amb els directors de les centrals nuclears.

La cosa més important per a tenir una comprensió aproximada del funcionament d'aquest sistema és que els "autors" del manteniment dels secrets d'estat no són pas els ministres —al capdavant dels medis més o menys efímers dels seus càrrecs—, sinó l'exèrcit professional de carrera de l'alt funcionariat, els càrrecs "permanents" de l'aparell estatal: els secretaris, els presidents de les comissions ministerials, etc. Ells, i sols ells —homes segurs al cent per cent—, en coneixen el funcionament exacte.

Aproximadament un centenar de persones —l'altre centenar d'aquestes 200 figures que reben els informes secrets i molt secrets són els grans empresaris— forma aquest grup privilegiat que sap manfassejar professionalment l'estat i el govern de manera que, darrere la façana cosmètica d'una societat oberta i d'un sistema transparent, s'amaga una quasi-conspiració d'accions i de mesures eminentment subreptícies i fèrriment controlades. No pocs ministres d'Interior, per exemple i sobretot, ignoren literalment (alguns s'hi avenen voluntàriament) les iniciatives agosarades o il·lícites dels seus subordinats nominals. (No són imaginacions: l'únic ministre d'Interior europeu en tota la història de la postguerra que va gosar denunciar públicament aquest fet, l'últim secretari d'Interior laborista, Merlyn Rees, detallava l'any 1987 que, a l'empara de la doctrina de la seguretat nacional, els seus subordinats l'havien enganyat miserablement i sistemàtica-

ment, especialment el seu subordinat immediat i, cosa més important, el vice-sots-secretari d'Interior i primer enllaç d'aquest ministeri amb el servei de contra-intel·ligència, sir Robert Armstrong, més tard nomenat secretari permanent i, finalment, secretari del gabinet per la senyora Thatcher. De Robert Armstrong i de la seva brillant carrera, encara se'n parla. De Merlyn Rees, ningú no n'ha volgut saber res més. Els uns per hostilitat política, els altres per por de les represàlies d'un sistema que d'aleshores ençà l'ha tingut per "persona *non grata*").

Aquest poderosíssim cos d'alts funcionaris és el que selecciona, classifica i manté secrets els fets més diversos de les activitats de l'estat, per ordre d'importància i/o de perillositat. Es tracta de fets, mesures i tàctiques estatals relacionats amb grans qüestions financeres, de Defensa, Interior i Estrangers, més dels considerats nocius per a la moral de la població, o perjudicials per als interessos de les capes més privilegiades.

En primera línia, hi trobaríem diplomàtics/defensa –així les intervencions militars encobertes (oficialment inexistent) de forces d'estats comunitaris a països situats fora de l'esfera geogràfica permessa–. Un exemple entre molts: la intervenció de membres del regiment SAS de paracaigudistes britànic a Colòmbia en operacions secretes dutes a terme els anys 80 i 90.

També, en primera línia, hi figuren en alguns estats –el britànic i l'espanyol– totes les mesures i tàctiques estatals pertocants als territoris de l'Ulster i del País Basc, en especial les relacionades amb l'anomenada doctrina del "Containment Plus" (Més que una Mera Contenció), és a dir, les que tenen per objectiu d'evitar que aquests conflictes surtin dels límits naturals dels territoris afectats.

Segueixen l'història i adreces de figures clau de l'*Establishment*, com ara de no fer mai públic quines d'elles obtingueren diplomes en guerra psicològica a Fort Bragg i es troben en situació de menar *psy-ops* (propaganda negra o operacions psicològiques). Aquesta categoria és d'una importància crucial per al sistema, car es tracta del reduït grup d'experts a difamar, falsificar, fabricar falsos rumors, filtrar mentides i, en general, a capgirar en moments decisius l'opinió pública.

En categories d'importància similar s'arreglaren un munt d'afers burocràtics classificats relatius a la maquinària (sempre a punt) de l'aprovació de determinades operacions, amb els ministres que han de signar-la i en quin moment; o sobre el funcionament de les comissions estatals (la més poderosa d'Europa és la CEA, la Comissió d'Energia Atòmica francesa, un veritable estat dins l'estat; quan el govern socialista va anunciar l'any 85 la suspen-

sió de les proves nuclears a Mururoa, en tres dies va fer revocar la decisió).

Unes altres categories tenen a veure amb delicades qüestions relatives al gran aliat, com la vertadera nòmina de tota l'estructura militar i política de l'OTAN, que l'any 85 sumava més d'un quart de milió d'ocupats; o sobre les missions i tasques encobertes del personal de les ambaixades dels Estats Units i les visites que reben d'agents de la DIA (Defence Intelligence Agency) o dels periodistes nord-americans que han estat agents de la CIA, com el corresponent del *The New York Times*, Macy Cox.

Finalment, hi trobaríem una munió de detalls sobre funcions, pensions i seus comunitàries i sobre les comissions sota mà que perceben els governants del tercer Món (entre un 15% i un 25% del contracte). Tota una impressionant bateria de secrets que ve a demostrar que no és un sistema tan obert com ens asseguren cada dia i que les modernes democràcies formals no volen posar gaires obstacles a la continuada vigència de la raó d'estat.

Alfons Solé

El Pentàgon és el responsable directe o indirecte de molts canvis polítics, sobretot en els països del Tercer Món. Paral·lelament, la nòmina de l'estructura política i militar de l'OTAN suma més d'un quart de milió d'ocupats.

Mapes de Catalunya

segles XVII i XVIII
acolorits d'època (39x49 aprox.)
exemplars autèntics

En venda 8 peces diferents

Telf. 317 67 23 (vespres)